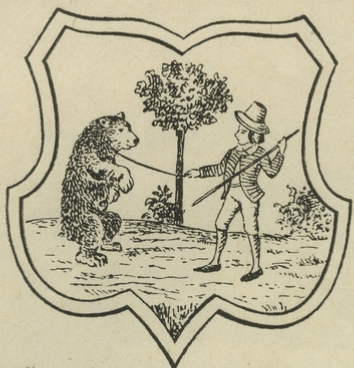

VĚTRNÍK

Vydává MěstNV ve Vysokém n. Jizerou s aktivem kulturních pracovníků

Větrník - ročník VII - č. 10

Ve Vysokém nad Jizerou 24.9.1974

Buď pozdravena školo nové krásy,
každý den světlo jako slunce dáváš,
a v statisíci rukou, jež se hlásí,
zítrěk a věčnost vlasti vyvoláváš -

/ Jan Nohy /

Je slunné, ale chladné ráno 2. září 1974.

Před vysockou školou je živo. Pionýrské šátky prokvétají bílými halenkami a veselými úsměvy dětí. Opodál stojí maminky a tatínkové a pozorují, jak se jejich prvňáčkové zapojují mezi ostatní školáky.

V 8 hodin odcházejí chlapci a děvčata se svými učiteli do parku k pomníčku Jana Horáčka, hrdiny od Sokolova. Nezvyklé prostředí velice citlivě působilo na všechny, kteří naslouchali veršům Jana Nohy i projevům s. ředitele, s. zástupkyně, s. Stínila z ONV - Semily, i s. předsedy MěNV. Slavnostní zahájení bylo potom ukončeno ve škole poslechem projevu ministra školství s. ing. Havlína.

Pro děti první školní den skončil, ale učitelé pokračovali také zcela netradičně odpoledne. Na pozvání předsedy Mě NV s. Kučery sešli se všichni na besedě na národním výboru. Po krátkém vysvětlení, proč vlastně k této besedě došlo, rozproutila se čilá debata k problémům Vysokého a Vysocka, o kterých mluvil s. předseda, i k současným problémům školy vůbec i školy ve Vysokém. Seznámení se s úkoly MěNV prospělo nejen novým členům učitelského sboru, ale bylo zajímavé i poučné pro ty, kteří již veřejně pracují.

Závěr srdečného odpoledne s pracovníky MěNV vyústil v usnesení, že podobné besedy se budou konat vždy po 1/4 roce, aby bylo možno zhodnotit úkoly, které si učitelé i členové MěNV vzájemně stanovili.

Pomalu končí léto

Letos bylo léto přinejmenším zvláštní a hlavně nehostinné. K dětem o prázdninách se chovalo téměř macešsky. Ale co se zmůže proti mocné přírodě. Kdo však pozoruje lidi a hlavně děti, obdivuje dar, jaký právě má jenom dětství a mládí. Děti si i v dešti najdou hru a zábavu až jim dospělí musí závidět. Dětská duše je vynalézavá a nekonečně romantická. Co zajímavých kratochvílí si děti připraví, když dospělí jsou otráveni tím, že venku prší. Nakonec se přece jenom ukázalo sluníčko, děti se nedočkavě nahrnuly k vysockému koupališti, kde je teď opravdu pěkně. Užily si tedy nakonec i toho sluníčka a vody, i když toho bylo poskrovnu. Prázdniny skončily Skončilo u nás i tak krátké léto. Děti zasedly do školních lavic a do strapatých hlavíček se nastěhovaly starosti s učením a se školou. Ať se vám všem, milé děti, vede po celý rok dobře. Sluníčko vás zdraví posledními paprsky léta a jistě se na vás usmívá. Pomalu se začnou červenat listy buků, sezlátnou kaštiny a příroda se začne připravovat k dlouhému zimnímu spánku. Pomalu přijde zima a s ní další radovánky pro vás. Teď ještě, dokud nám sluníčko hřeje, užít jej co nejvíce. Užít babího léta, vzpomínat na pěkné chvílky prožité o prázdninách a těšit se na léto příští.

Hubačíková Slávka

Po stopách Slovenského národního povstání.

Kdo prožil slavné dny 30 let SNP přímo v Baňské Bystrici, kdo ztratil během poslední války někoho ze svých drahých a známých, neubrání se dojmu, aby s hlubokou pietou neprožíval tyto dny ve vzpomínkách starších 30 let. Bylo to i vysocko, které prožilo svoji kalvárii, jsou to desítky těch, kteří zahynuli, byli postříleni a umírali střelbou a ranami fašistů.

Baňská Bystrica byla v těchto dne krásná, byla přeplněna návštěvníky, byla vyzdobena velkoryse a stejně tak tomu bylo ve Svidníku, na Dukle a řadě památných míst, kterými jsme projížděli. Auta, autobusy i vlaky byly obsazeny účastníky z českých krajů, kteří svorně v hlubokém pohnutí sledovali průběh těchto významných oslav. Seděl jsme v překrásném baňsko-bystrickém parku se dvěma slovenskými důchodci, pamětníky poslední světové války. Veliký upravený park se sestřihaným trávníkem, cestičky vysypané pískem a nikde ani oharek z cigaret neb pohozený papír. A potom ta milá pohostinnost, zcela jiná než před mnoha léty, kdy jsme se setkávali místy s neochotou. Mladý obsluhující personál je uslužný, ochotný a je to prostě nová generace, chápající pohostinnost jako samozřejmost.

Okresní město Svidník má necelých pět tisíc obyvatel, celý okres pak asi 32 tisíc lidí roztroušených ve více jak 120 obcích a osadách. A kdo viděl Svidník ještě před několika roky, dnes by jej prostě nepoznal. Na Slovensku se staví, staví se krásně, účelně a hlavně rychle. I když před oslavami prudká bouře a průtrž mračen napáchala milionové škody, kdy jsme viděli strhané betonové mosty rychle obnovované prozatímními spoji, aby vesnice nezůstaly odříznuty, kdy jsme viděli ten pracovní elán, bez posedávání a prostojů, museli jsme obdivovat tu lásku obyvatel k rodné půdě.

Památník ve Svidníku je mohutná stavba, je zde pochováno více jak 80 tisíc mrtvých a připočítáme-li památník na Dukle, docházíme k ohromnému číslu, které snad nikdy nebude přesné, bude však určitě vyšší než se domníváme..

Obec Tokajík v okrese Svidník patří mezi stovky vypálených a vyvražděných obcí na Slovensku. Fašisté postříleli 32 mužů, dva se pouze zachránili a jeden z nich nám vypráví celou tu strašnou tragedii končící vypálením obce. Krásný památník v Tokajíku s pěkným muzeem v přízemní budově ukazuje jedny z těch našich Lidic a Ležáků, kterých na Slovensku byly stovky.

S pohnutím položili jsme věnce nejen u památníku Svidníku, ale i u mohyly na Dukle a památníku na maličkém hřbitůvku v Tokajíku. Mlčky a s hlubokým pohnutím sedáme do autobusu a mlčíme. Ženy si utírají ještě slzy v očích po výprávění prostráleného starce, který zde zanechal celou rodinu.

Lázně Bardějov, kde vyhrává hudba arie ze Smetanových oper patří mezi perly Slovenska a ryby na přehradě Domaša připravené našimi přáteli přímo v přírodě chutnají s pikantní zeleninovou nádivkou znamenitě.

Vracíme se domů plni dojmů, neboť návštěva Slovenska v těchto dnech byla zcela jiná, než na soutěžích v DZHZ neb SZBZ. Tvůřivou prací nejlépe uctíme památku všech velikých obětí, které položily životy za naši svobodu.

Jos. Doubalík

K jubileu vysocké továrny.

Ze zápisků Ant. Junka / archiv muzea / dokončení.

Po únorovém vítězství v r. 1948 byly soukromé podniky dány buď pod národní správu nebo přímo znárodněny. I vysocká továrna byla znárodněna vyhláškou min. průmyslu č. 1254, a v noci ze dne 27. na 28. února 1948 přechází pod národní správu. Správcem závodu jmenován Miloslav Bubeník, býv. úředník kanceláře. Po znárodnění dalších podniků byl utvořen na povodí řek Jizery a Kamenice z textilních závodů vyhláškou min. průmyslu č. 1090 ze dne 7. března 1946 velký národní podnik "Pojizerské bavlnářské závody /PBZ/ se sídlem v Semilech III. Náš vysocký závod byl k nim přičleněn dne 27. března 1948. Dnem 1. července 1948 odtrhly se od PBZ všechny bavlnářské závody při horní Kamenici, čímž utvořen nový národní podnik jménem Severočeské bavlnářské závody /SEBA/ s ústředím v Tanvaldě.

Konečně 1. října 1948 dochází k novému rozdělení PBZ. Na Olešce vzniká další národní podnik Olešán, podnikové ředitelství v Košťálově a pro textilky na horní Jizeře zřízen národní podnik KAPNAR se střediskem ve Víchově, k němuž připojen jako 14. i vysocký závod.

Všechny tyto události prožíval závod jenom administrativně, vlastní chod závodu šel nerušeně svým tempem ku předu.

Po úspěšném skončení prvního dvouletého plánu vstoupil hned 2. ledna 1949 do prvního pětiletky stejně slavnostně. Téhož dne zrušen od dávna zde zavedený 5ti denní pracovní týden, a zaveden týden šestidenní. Třeba opožděně, ale ještě včas v 17 hodin dne 29. prosince 1949 splnili jsme první rok pětiletky do konce roku na 100,43%.

Dnem 5. dubna 1949 byla otevřena ve vrátnici lékařská ordinace vždy dva dny v týdnu. Její brzký zánik nebyl zapříčiněn zaměstnanci. Býv. majitel firmy Baumgärtner zakoupil v ohbí staroveské silnice pozemky k výstavbě domků pro zaměstnance. V době válečné a poválečné byl však stavební ruch podvázan. Proto zakoupil ve Vysokém dům čp. 140, býv. starou školu, z níž po nákladné přestavbě zřídil druhý tovární dům pro zaměstnance. Po restauraci se sem nastěhovali zaměstnanci továrny a také děvčata z internátu nalézajícího se dosud ve vrátnici čp. 61.

Pro stálý nedostatek elektrického proudu v r. 1952 se pracovní doba stále měnila a proud přidělován ve stanovených hodinách. Tak se stalo, že napoprvé měli jsme noční směnu od 22 hodin do 6 ráno, další směna pak do 14 hodin a až do 22 hodin byla továrna zastavena. Po zrušení tohoto opatření pracovalo se sice dvousměnově, ale noc ponechána odpočinku. Že závod pochopil příkaz doby dokazuje skutečnost, že již 15. prosince bylo oslaveno splnění úkolů 4. roku pětiletky.

V lednových dnech 1953 projednáno připojení tělocvičné jednoty SOKOL do sféry závodu pod jménem JISKRA Vysoké nad Jizerou. Zaměstnanci závodu zúčastnili se jako brigáda zemědělských prací jako patronátní závod nad Jednotným zemědělským družstvem ve Staré Vsi.

Jenom jedenkrát vlál vítězný prapor KAPNARU po celý měsíc nad vysockým závodem. Že se nestal vícekrát kořistí není celé vina na pracovnících tohoto závodu.

Bijeme se dále na poli práce s neutuchající vehemencí a věřím, že nejsme a nikdy nebudeme posledním závodem v plnění úkolů pro naši drahou republiku!

Tímto rokem 1953 končí zápisky Ant. Junka.

Jak nakládat zeli?

To je otázka, s kterou se často setkávám u svých přátel, když jím dám ochutnat svoje naložené a zkvašené červené zeli. Každý mně potvrdí, že je to lahůdka. Už jako kluk jsme této práci při nakládání zeli věnoval pozornost jako u babičky tak i u své matky. To víte, že před 60 ti léty bylo nakládání zeli jednou z předních potravin a to zejména v zimních měsících. U babičky, kam jsme chodili na černou hodinku, dostávali jsme k večeři uvařené brambory a syrové kyselé zeli - a jak nám to chutnalo. Měli malé hospodářství a vždy každým rokem měli naložený soudek červeného zeli a byli jenom dva lidé - babička a dědeček a při tom nás napadne otázka, "co s tím zelím dělali?" No, zeli se jedlo denně a vydrželo až do června - aby bylo ještě na poutní oběd. Podívejme se dnes do naší kuchyně a zjistíme, že spotřeba tak výživné zeleniny jako je kysané zeli, jíme málo. Zkuste to a naložte si zeli dle mého osvědčeného návodu a zjistíte, že je to skutečně lahůdka a jezte ho ovšem v syrovém stavu! Kupte si zeli červené zvané "Vysocké" se špičatými hlavami, všechny zvadlé listy oberte a ořežte, středové košťály nevyřezávejte! Kruhadlo na zeli seřídte tak, aby řezalo tenké nudličky. Stačí u kruhadla podložit nože u patek slabou třískou a pak zase kruhadla šrouby stáhnout, aby nože se nepohybovaly.

Na nakrouhaném zelí záleží a když je kladete na kompotové misky, má to i estetický krásný vzhled. Při krouhání současně přidejte na každý jeden kg 10% oloupané cibule. Když si nakrouháte 8 kg zelí - do vaničky - posypte to 1 dávkou konzervačního přípravku "Deko", přidejte něco málo kmínu a dle své chuti osolte. Rozpusťte ve vodě na každý 1 kg zelí 3 tablety sacharinu a nalijte te na nakrouhané zelí. Vše dobře promíchejte do čistých okurkových lahví, řádně je pěstí upěchujte, aby zelí nemělo žádných vzduchových míst. Potom nechte v teplé místnosti zkvásit. Trvá to asi 7 dní. Při kvašení, které někdy bouřlivě probíhá, musíte odebírat šťávu ze zelí, neboť by vám přetékala. Tu si ukládáme do kameninového hrnce a po kvašení tuto šťávu doplníte do lahví. Lahve uzavřete celfánem a ovažte gumičkou, dejte lahve do chladné spíže nebo sklepa. Když budete dle mého návodu postupovat a dodržovat čistotu při práci, ručím vám, že zelí se vám nebude kazit ani ohnívat při odběru a můžete klidně z lahve zelí odebírat a dodržovat jen to, aby bylo zelí stále zatopeno ve vlastní šťávě. Takto upravené zelí vydrží vám až do července, kdy se na trhu objeví zelí nové. Radím vám, jezte je v syrovém stavu a pochutnáte si na něm jako na zeleninové lahůdce s bohatým obsahem viterinu C. Tímto způsobem můžete nakládat zelí i bílé a bude též velmi chutné.

Tak s chutí do nakládání zelí a mnoho chuti při jeho podávání vám všem přeje:

Antonín Dubský.

Vo strejcoj Florijánoj.

Komis.

To už se stává, že mezi sousedama bejvá nevůle, že někdy muž dojit až na soudy. Starej Merklas měl chalupu nákej sáh pod Florijánovým stavením, a dyž na dobráckýho strejce vušel jaký popichování a iný daremnosti neplatily, tak si uspink, že mu z Florijánova hnojiště zatýká do jeho studně. No, bylo to k smíchu. Ale dědek ináč nedal a podal na vobec pár řádku, kde snažně prosil, aby byla vyzvednutá vobecní komis, kerá by to sepsala a Florijána přideržala k patřičnému vopatření.

Tenkrát tam byl slaunej starosta, co jennou dal na vobecní tabuli vlasnoručně psanou vyhlášku: "Páni majitele psu, keří budou po vsi pobíhat bez náhubku, budou skerze kontumaci zastřeleni."

Dyž dostal těch Merklasovejch pár řádku, menoval hned komis "k prubírunku skerze vokoštování vody z Merklasovy studně." Perniho rádniho Syrovátku a vejbora Ventluku. Von a ti dva se pak jeden den vynatrefili u Merklasovy chalupy. Merklas čkal s ledeckým henničkem už půl hodiny před časem hdy se měla komis sejít. Strejce Floriján vyhlížel vokynkem na paulači, a tepru dyž komis docházela k studni, vyšel ven. Starosta všem voznámil, že vobecní komis se dostavila k žádosti zde přítomnýho Merklase Josefa za oučelem prubírunku skerze vokoštování z jeho studnice. Vzal vod Merklase ledeckej henniček a podal ho Ventluko, aby vodu vokoštoval a vyslovil se co a jak. Ventluka sice henniček vzal, ale zpěčoval se, že von je jen vejbor, aby vokoštování udál Syrovátka, anžto je perni radní.

Starosta teda vzal henniček vod Ventluky a podal ho Syrovátkoj. Ten se ale začal cukat, že je nedostatečnej přes žaludek, a že průbu vokoštováním nemuž udělat. Ať prej to udělá von, vod čeho je starosta, a henniček položil na vobrubeň. Starosta se načepějřil, že von tu je jako verchnost, coby ouřad, kerej komis jen rychtuje, a že k vokoštování neni kontepentni, že von jen potverdi skerze protokol vo komisi, na čem se komis ustanovila. Vzal henniček z vobrubeň a sterčil ho zas Syrovátkoj. Ten začal lamento, že chabér přes žaludek, ať to Floriján sám dosvědčí, že se u něj kulýruje a bere vod něj kolikery kořeni, a že by skerz vokoštování nepatřičný vody moh dojit ke škodě na zdraví. Strejce Floriján neřek ani jo ani ne, hdo by se komisi do toho plet. Starosta mu tedy henniček zas vzal a sterčil ho Ventluko, že musí vokoštování udělat von, a basta. Ventluka ale byl mazanej a spomněl si, že švakrova bratra syn má Merklasovu mňučku, kerýmžto pádem je s Merklase přátelstvo a neni tudíž taky kontepentni jako starosta. Ten se zas rozčepejřil na Ventluku, že dyž to bere takle, to že by nemoh ve vsi úbec žánnou komis vyzvednout, protože dyž se to veme, je to tu všecko dohromady jenna přízeň. A tak ledeckej henniček eště párkrát šel z ruky do ruky a taky na vobrubeň. Dědek Merklasu z toho byl vyjevenej, jak de henniček z ruky do ruky, jako dyž si chlapi sterkaj černýho Petra, a začalo se mu to nelíbit. Strejce Floriján se jen potichu chechtal, a dyž už měl tý lekrace dost, poudá zhurta: "Dejte to sem!"

V tu ránu mu kolikery převochotný ruce henniček podaly. Strejce nabral vodu a udál asi tři podelší klůty. Pak přiurel voči a pomlaskával, jako dyž něco šmakujeme. Pak udál eště jeden klůt a zas pomlaskával. Potom vyžbrejch zbytek vody na zem, henniček položil na vobrubeň a poudá: "Já nic necejtím!" A bylo po komisi.

Starosta sepsal protokol, že vobecní komis vynašla vodu ve studni Merklase Josefa bez pokázy, že potažmo bez ouhony pitelnou, na základě prubírunku vokoštováním na místě samým. Že prubírunk udál strejc Floriján, teda vosoba nekontepentní, vo tom tam nebylo ani ň.

Prokop Hásek.

Z p r á v y Městského národního výboru ve V y s o k é m nad Jizerou :

V posledním čísle jsme Vás informovali o plenárním zasedání. V dnešní zprávě podáváme informaci o postupu prací na mateřské škole a ostatních úsecích naší práce.

Práce na mateřské škole díky pomoci n.p. Seba a jeho stavební party, dále pak pomocí státního statku a díky brigádě, která v sobotu 7. září 1974 provedla dokopání základů se započalo s betonováním základových zdí. Práce přes veškeré těžkosti s obstaráváním materiálu celkem úspěšně pokračují a je naděje, že letošní úkol bude splněn. Celkem úspěšně pokračují práce na úpravě nové oddávací síně, která je budována v místech, kde byly kanceláře MěNV. Kanceláře jsou přemístěny a místnost je po menších stavebních úpravách připravena pro pracovníky, kteří budou provádět konečnou úpravu. Podle námětů a návrhů bude oddávací síň pěkná. Veškeré práce s úpravou provádějí zaměstnanci MěNV z velké části brigádě.

Díky pochopení několika mladších občanů bude téměř dokončena oprava spodní části muzea. Jedná se o novou fasádu. Bude-li sloužit čas bude vybudováno ještě oplocení dvora v muzeu.

Městský národní výbor děkuje všem, kteří se na shora uvedených akcích podíleli a upozorňujem všechny občany, že 5. října proběhne další směna NF a těšíme se na hojnou účast všech občanů.

Dne 7. října 1974 bude v Krakonoši probíhat veřejné plenární zasedání MěNV, kde bude projednáváno plnění volebního programu a plnění rozpočtu za 3/4 roku 1974. Věříme, že hojnou účastí podpoříte snahu MěNV k úspěšnému plnění volebního programu a všech zlepšení v našem městě. Veškerá snaha by však nebyla nic platná, když nebude mít NV podporu všech občanů.

Předseda MěNV

Městský národní výbor spolu s MO NF ve Vysokém nad Jiz. vyhlásily na dny 21. září a 5. října t.r. podzimní pracovní směny k plnění volebních programů NF.

21. září nastoupili 54 občanů na první brigádu. Pracovali na úpravě prostranství u Krakonoše / cestu podél budovy - směr park/, dále cestu k továrně Seba, na hřišti a kolem muzea. Celkem odpracovali 375 hodin.

Všem účastníkům brigády srdečně děkujeme a těšíme se na další brigádníky dne 5. října.

Za NF: Marie Ďoubalíková

D r o b n é z p r á v y .

8. září t.r. pořádala místní jednota ČSPO ve Staré Vsi u příležitosti 70 let po-žárního sboru slavnost s programem:

Zahájení a uvítání hostů, soutěž požárních družstev, vyhodnocení soutěže a koncert dechové hudby OB Vysoké nad Jizerou za řízení M. Vodseďálka. Slavnost, která se vydařila. Večer byla zakončena taneční veselicí s občerstvením.

Pěkné podzimní počasí dovoluje pracovat venku a plnit volební program. Opravuje se zadní trakt muzejní budovy a budují se základy k nové mateřské škole.

Za měsíc proběhne ve Vysokém nad Jizerou V. Národní přehlídka vesnických a zemědělských amaterských divadelních souborů s následujícím programem:

19. října	I. Bukovčan :	<u>Sníh pod limbou</u>	v 16.00	a 19.30 hod.
20. října	A. Jirásek :	<u>Vojnarka</u>	v 16.00	a 19.30 hod.
21. října	Braginskij-Rjazanov:	<u>Ředitelka je sůva</u>	v 16.00	a 19.30 hod.
22. října	V.K. Klicpera :	<u>Ženský boj</u>	v 16.00	a 19.30 hod.
23. října	F. Tetauer :	<u>Úsměvy a kordy</u>	v 16.00	a 19.30 hod.

24. října H.Vuolijoki : Ženy na Niskavuori v 16.00 a 19.30 hod.
25. října Braginskij- Rjazanov: Jednou na Silvestra 16.00 a 19.30 hod,
26. října I. Bukovčan : Než kohout zazpívá v 13.30 a 16.30 hod.

Upozornění.

Závazné přihlášky na vstupenky do divadel Národní přehlídky si můžete vyzvednout u s. Ivany Řehořové ve Střediskové knihovně ve Vysokém nad Jizerou.

Narozeniny:

Dne 7.září 1974 oslavil své 70. narozeniny náš dlouholetý a obětavý kronikář Jaroslav Večerník. Místní národní výbor ve Staré Vsi přeje mnoho zdraví a osobní pohody k tomuto životnímu jubileu. Náš jubilant vede místní kroniku více než 51 roků a že ji vede opravdu dobře, ukazuje i ocenění, které se mu dostalo na krajské výstavě v Pardubicích, kde se kronika umístila na druhém místě.

Nejen, že náš občan Večerník kroniku píše, ale s vybranými zvláště zajímavými kapitolami seznamuje naše občany na občasných besedách, které jsou velmi oblíbené. Jeho lásku ke kronice dokazuje i to, že kroniku obce zná z velké části z paměti, takže dovede poutavě zodpovědět každý dotaz ohledně chalup a jejich osídlení. Za tuto záslužnou práci mu upřímně děkujeme. / L. D. /

Vlastivědné muzeum ve Vysokém nad Jizerou se připojuje k této gratulaci a přeje svému spolupracovníku Jaroslavu Večerníkovi mnoho zdraví a spokojenosti do dalších let.

- 1 .září oslavila pí Marie Fídrová 86 let,
- 2. září oslavil p. Vladimír Ron 70 let,
- 7. září oslavil p. Jaroslav Večerník 70 let,
- 8. září oslavil p. František Klíma 83 let,
- 15. září oslavil p. Čeněk Kramář 89 let,
- 22. září oslavila pí Anežka Ďoubalíková 92 let,
- 15. září oslavila pí. Anna Slezáková, roz. Metelková 75 let.

Přejeme hodně zdraví !

Úmrtí.

31. srpna zemřela pí Olga Albrechtová, poštovní doručovatelka ve věku 53 let.

Čest její památce !

Redakci zaslané použité i nepoužité rukopisy, nejsou-li vyžádány zpět ukládají se do archivu zpravodaje. Celoroční předplatné poštou 25,-Kčs. Odpovědná redaktorka Marie Ďoubalíková. Větrník vychází jednou měsíčně. Řídí redakční rada. Příspěvky zasílejte nejpozději do 10. každého měsíce do Vlastivědného muzea. Cena Kčs 1,-.